

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

Quod honesta gaudia liceant Christianis

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

QVOD HONESTA GAUDIA LI-
ceant Christianis, contra hypocriticam
seueritatem catabaptistarum.

SIMON.

VII.
TRACT.

Dij boni quanto labore choros defendis & epu-
las, quæ tamen nusquam quàm apud uitulum
Aegyptiacum reperire licet. Vbi sedet diues
ille euāgelicus qui bysso et pura indutus quotidie sple-
dide epulatur? Vbi blasphemie, deieratiōes, scortatio-
nes, adulteria et turpia ac fœda quæq;? An non in con-
uiujs istis & gaudijs publicis, quæ tu tantopere pro-
bas? Quorsum hæc ut insanienti alioqui mundo, fre-
num quoq; omne adimitis, & ansam ad peiora subin-
de obijcitis? IOIADA. Quod hominibus licita
& honesta gaudia cum modo et decore permittimus,
in hoc duntaxat fit, ne cohibiti nimium, rupto & ab-
iecto freno petulantius deinde insolescant. Arcus enim
tensus nimium, luxatur & frangitur facilius. Porro di-
ues ille ubi sedeat, Lucas ostendit, nempe apud inferos
in regia Plutonis: causam facile est reperire, quod deū
neq; metuit, neq; dilexit, quod crudelis fuit, & uiscera
miserationis clausit, q̄ Lazaro pauperi et egeno nihil
impartijt, q̄ donis dei abusus, uentrē loco dei coluit.
Hæc inq̄ demergūt diuitē, et demergēt usq; quicumq;
hoc exēplū imitati fuerint. Israëlitæ, deserto deo tanto
benefactore,

benefactore, qui uerum est cordis gaudium, quo solo gaudere & gloriari debuerunt, idolum tauri pro deo colunt, & insanis gaudijs ac choris frena laxant. Ex ebrietate ingentia & innumera uitia ac scelera nascuntur. Hæc omnia uera esse nemo sanus unquam negabit. Sed quid hæc contra nos pugnant, qui idem fatemur quoq;? Quod uero de gaudijs diximus, cum discrimine diximus, & omnem turpitudinem procul abegimus: quod si gaudere Christianis non licet cur Paulus dixit, Gaudete cum gaudentibus? Est ergo gaudium quoddam honestum, est gaudium turpe & indecorum. Cur omnia confunditis? An ergo Christianus homo sine insolentia & scelere gaudere non potest? Memineris semper uelim eius quod supra iam sæpe dixi, quodq; uerissimum est, abusum non debere fraudi esse ei rei quæ per se licita bona & honesta est, aut certe esse potest. Quando ergo Satan honestis et bonis rebus mala quædam ingerit, tollantur mala, nec dānetur quod bonū est propter abusum. Deinde si quis impia quædam & flagitiosa designat, animaduertant in eum magistratus, ut fit ubi uerbum dei prædicatur cum fructu. Non ergo tolli possunt Christianis hominibus gaudia honesta, quod quidam illis iungunt blasphemias, turpiloquia, scortationes. Sed uideamus quid scripturæ de hac re tradant. Christus ipse (cuius uita nobis exemplar est) non legitur inani

eam austeram & ab omni humanitate alienam uitam aut duxisse aut docuisse. Non enim fuit misantropos. Inuitatus adest in conuiujs, in nuptijs: comis & humanus ubiq; præsertim erga peccatores, ut pharisæi uoracem eum & peccatorum socium dicerent. Apostolus Paulus sæpe ad gaudia inhortatur. Gaudium enim donum dei est haud uulgare: tristitia contra & moror pœna sunt à deo. Sed audiamus quid dicat propheta Esaias, minitans populo propter uitæ intemperantiam et scelera quibus scatebāt: Cessabit gaudium tympanorum, quiescet sonitus lætantium, conticescet dulcedo cytharæ, cum cantico non bibent uinum, amara erit potio bibentibus illam. Deserta est omnis lætitia, trāslatum est gaudiū terræ. Hæc ita facta esse Hieremiæ querulationes manifeste ostendunt. Defecit gaudium cordis nostri: uersus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri, uæ nobis, quia peccauimus. Quis iam non colligit gaudium, musicas cantiones, choros, coronas, epulas, et huiusmodi singularem quendam benedictionem dei esse eorum qui cultores sunt dei? Cur uos catabaptistæ benedictionem domini in maledictionem uertitis? Scimus & fatemur, si quis istis rebus (ut gentes solent) impie abutitur, turpe esse & sceleratum. Si uero cum gratiarum actione, cum honestate, cum timore dei utitur, à deo esse.

Clarius adhuc Hieremias cap. 31. Charitate perpetua dilexi

Esai. 24.

tua dilexi te, ideo attraxi te miserans, rursumq; edifi-
cabo te, et edificaberis uirgo Israël. Adhuc ornaberis
tympanis tuis, & egredieris in choro ludentium. Ad-
huc plantabis uineas in montibus Samariæ. Plantabūt
plantantes, & donec tempus ueniat, non uindemiabūt
quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Sa-
mariæ, & in monte Ephraim: Surgite & ascendamus
in Zion, ad dominum deum nostrum, & c. Qui disper-
sit Israël, congregabit eum, & custodiet eum, sicut
pastor gregem suum. Redimet enim dominus Iacob, et
liberabit eum de manu potentioris. Et uenient & laus
dabunt in monte Zion: & confluent ad bona domini
super frumento, uino, oleo, & foetu pecorum, & ar-
mentorum, eritq; anima eorum quasi hortus irriguus,
et ultra non esurient. Tunc letabitur uirgo in choro,
iuuenes & senes simul. Et conuertam luctum eorum
in gaudium, & consolabor eos, & latificabo à dolo-
re suo & c. Gaudia si displicerent domino, non dixi-
set: Perpetua charitate dilexi te. Nec dissimulasset nec
permisisset illa Hieremias uir sanctus & grauis abq;
utero matris sanctificatus, si tam abominabilia essent
deo quemadmodum uos dicitis, An ergo uos deo sapi-
entiores? aut Hieremia seueriores? Quid si tetrica illa
seueritas quam in secessionibus uestris simulatis Sata-
ne gratior esset, quàm nostra gaudia & hilaritates?
Instituitis enim nouos monachatus & hypocriticam

quandam uitam, aut potius pharisaicam. Phariseos autem
 et hypocritas grauissime semper insectatus est
 Christus, nemo enim magis contemnit gratiam et mi-
 sericordiam dei. Plantate potius uirtutes, et timorem
 dei, docete ne quid nimis, luxum intemperantiam et
 huiusmodi scelera pellite, hoc pacto populum corda-
 tum et grauem domino parabitur et adducetis. Sed
 uos iam ad dexteram, iam ad sinistram nimis declina-
 tis. Qui ex conuiujs publicis ad amicitiam institutis lu-
 xum faciunt et delicias turpes, crapulae indulgentes
 et ebrietati: qui in gaudijs modum excedunt et me-
 tas honestatis transiliunt: qui ex choris decentibus sal-
 tationem insanam et impudentem faciunt: breuiter
 qui rebus omnibus bonis abutuntur, putantes sibi lice-
 re quidquid libeat, ad sinistram turpiter deflectunt,
 irrisores ueritatis, malitiosi homines, lurcones, ebrii,
 et uitiorum omnium serui turpissimi. Qui uero huma-
 na omnia a medio tollunt, inducentes uitam nescio
 quam tetricam et insuauem, hypocritica quadam san-
 ctitate inflati, hi ad dextram aberrant. Quod si omni-
 no statutum est ut sis heremita, caue tibi intus placeas,
 non sis arrogans, non hypocrita: ne ad graues aliorum uitia,
 noli peccatum facere quod peccatum non est, noli iudicare
 ceteros, praesertim propter eas res quae deo non tam di-
 splicent quam tibi. Iuuentuti aliquid dandum est, ut et senium
 suam habet auctoritatem et grauitatem. Diuersa sunt
 officia

officia, diuersæ conditiones hominum, suum cuiq; decorum. Nec finit *charitas*, ut designemus quidpiam præter decorum & ordinem, 1. Cor. 13. Multa à ueteribus ad nos usq; fluunt, quæ si recte fiant, culpanda omnino non erunt. Gaudia & festiuitates apud fideles ueteris & noui testamenti non adeo fuerunt frequentia, (habent enim omnia suum tempus) honestis laboribus erant occupati. Quum uero publica quædam gaudia & conuentiones habebant, magnæ omnino et grauißimæ ac honestissimæ suberant causæ, nempe, quum crearentur magistratus, quum dominus populum suum liberasset, & insignem aliquam uictoriam dedisset: in triumphis publicis, in pangendis sœderibus, in excipiendis hospitibus & amicis, in festiuitatibus magnis. SIMON. Explica mihi hæc singula exemplis scripturæ. IOIADA. De primo habenus exēpla in libris Regum, ut quū Saul ungeretur in regem 1. Reg. 9, 10. Post hunc Dauid, ut est 2. Regum 2. 3, 5. Item de reductione arcæ & choro ac ludo Dauidis ante arcam, 2. Regum 6. Salomon mule impositus unctus est rex super Israëlem, & ascendit uniuersa multitudo post eum, & populus canentium tibijs, & letantium gaudio magno, & insonuit terra à clamore eorum. Item quum inauguraretur rex Ioas quarto Reg. 11.

De uictorijs insignibus & salute præstita à domi-

no Exodi 15. Iudicum 5. & 11. 1. Reg. 18. Vbi & car-
minibus uictoriae celebrantur.

De Triumphis, illis eisdem locis habetur, & 2.
Paralip. 20.

De 4. exemplum est Gen. 43. & Lucae 15. de fia-
lio prodigo quem conuiuio pater excepit latissimo.
Item Esther 8. de Mardocheo.

Quid dicam de nuptijs, de natalitijs diebus, de ab-
lactationib. de festis dedicationū, de tonsuris ouium,
de quibus omnibus passim reperire est exempla. Nus-
ptiae semper latissimae fuerunt apud Iudeos, ut patet
de Isaac & Iacob & ceteris patriarchis. Et Christus
ipse nuptialibus conuiujs adsuit, quae non solum praes-
sentia sua honestauit, sed & donis suis ditauit & ex-
hilarauit, Ioannis 2. Lege in historijs regum & Pa-
ralip. de Iosia, Ezechia, item de Nehemia, item Iudi-
cū 11. De dedicatione templi Salomonici est 3. Reg. 8.

Destituet me tempus si omnia percensere uoluerō.
Quod ergo sanctis in populo dei licuit, cur nobis idē
non liceat, qui sumus in populum dei loco eorum re-
cepti? Nec leguntur haec unquam uetita aut taxata
esse à prophetis, qui seuerissimi interim in scelera sue-
runt censores.

Quapropter mi Simon, ut finem huic conclusioni
tandem ponamus, quae uos de separatione protulistis
adhunc sensum dicta non sunt, quo uos detorquetis:

nam

nam alioqui non solum è mundo, sed ex ecclesia, imò
à nobisipsis exire cogeremur. Nihil enim in rebus hu-
manis tam sanctum & inculpātū est, quod nulla par-
te deficiat. Separari debemus primum ipsi à nobisipsis
de quo Christus loquitur, Qui odit (inquiēs) animam
suam in hoc mundo in uitam æternam custodit eam.
Item, Qui uolet post me uenire abneget sese &c. Hæc
sunt quum quotidie ordimur emendationis studium,
ac pro uirili fratres & exemplo & oratione ad idem
hortamur. Neq; sic querimus separari ab his qui no-
biscū infirma habēt omnia. Res quoq; ipsa monebit, si
modo uere pij atq; cultores dei sumus, quousq; quidq;
sit ferendum: imò pietatem solam ac charitatē in hoc
casu abolendi aut recedēdi sic audire debemus, ut lex
alia poni nec possit nec debeat. Separamur deinde ab
his qui iam non infirmi sunt, sed maligni, quod ipsum
quoq; siue charitas, siue pietas docebit. Nam Christus
ipse contumacem ac impudentē scelerosum tunc tan-
dem uitari iubet, quum eò peruicaciæ peruenerit, ut
ecclesiam quoq; non reuereatur. Ecclesia uero nemi-
nem excludit, quin hunc simul uisceribus charitatis in-
cludat. Cæterum nolumus his nostris cuiquam ansam
dare licentius uiuēdi, aut pro libidine sua insaniendi.
De honestis & licitis gaudijs loquimur quæ Christia-
num hominem decēt. Si quis in hisce modum excedit,
luat poenam commeritam, & expectet iudicium do-

III V
TOART

mini, ubi gaudium suum in mœrorem uertetur. Hic in
 uigilandum magistratibus Christianis, ne quid ferant
 quod honestatem & pietatem ledat & offēdat. Hæc
 hæctenus. Aliam iam conclusionē adgrediamur. Quid
 in causa est dic sodes, quod tēpla horretis tantopere
 in quæ uos non ingredimini, nec alios ingredi finitis,
 idolorum donus ea nominantes?

DE TEMPLIS ET CONVENTIBVS
 ecclesiasticis, contra secessiones cata-
 baptistarum.

S I M O N.

VIII.
 TRACT.

Quod Paulus dicit nos esse templum dei, cui
 cum simulacris nihil cōuenire debet, 2. Cor.
 6. IOIADA. Nos esse templum dei
 sanctum in quo spiritus Christi habitat Paulus 1. Cor.
 3. testatur. Qui enim Christo uere fedit, unus spiritus
 est cum deo, nec idola curat. Quid uero hoc ad eccle-
 siasticas profectioes & conuentus pertinet? quum
 templa nostra per dei gratiam expurgata sint, & ex
 eis omnia idola & superstiosa eiecta. Quod si que-
 dam ex superstitionibus papisticis aut gentilibus etiam
 num hærerēt, quid hæc fidei uestræ (modo uera esset)
 officere possent? An non Paulus templum idolorum
 Athenis introiuit? Acto. 17. Apostoli quotidie in tem-
 plum